

Ospa wietrzna w mieście Zamość i powiecie zamojskim w latach 2010–2011

Weronika Oleszczak-Momot¹

¹ Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zamościu

Oleszczak-Momot W. Ospa wietrzna w mieście Zamość i powiecie zamojskim w latach 2010–2011. Med. Og. Nauk Zdr. 2013; 19(4): 514–516.

Streszczenie

Ospa wietrzna powodowana jest przez wirus *Varicella – zoster virus*. Jest jedną z najczęstszych chorób zakaźnych wieku dziecięcego. W większości przypadków jej przebieg jest łagodny. Główne objawy kliniczne to: brak łaknienia, ból głowy, osłabienie, gorączka. Wysypka pojawia się stopniowo w trakcie choroby, znajduje się w różnych fazach rozwojowych, szybko rozwija się od plam do krost i krótko utrzymujących się blizn. Niemowlęta oraz osoby dorosłe, a szczególnie ludzie z obniżoną odpornością chorują na ospę wietrzną znacznie ciężiej niż większość dzieci. Ciężki przebieg ospy wietrznej, jak również jej ciężkie powikłania występują rzadko.

Celem pracy była ocena sytuacji epidemiologicznej ospy wietrznej w Zamościu i powiecie zamojskim latach 2010–2011. Analizę sytuacji epidemiologicznej przeprowadzono na podstawie danych zbiorczych o zachorowaniach na choroby zakaźne dostępnych w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Zamościu.

Zapadalność w mieście Zamość i powiecie zamojskim w roku 2011 wyniosła 613,81 zachorowań na 100 000 mieszkańców i była wyższa o 11,63% niż w roku 2010.

Ospa wietrzna należy do wysoce zaraźliwych chorób wieku dziecięcego. Charakteryzuje się sezonowością, zapadalność nasila się w okresie zimy i wiosny. Najwięcej zachorowań odnotowuje się wśród dzieci w przedziale wiekowym od 5 do 9 roku życia.

Najskuteczniejszym sposobem zapobiegania ospie wietrznej jest wykonanie szczepień ochronnych u dzieci, jak i u dorosłych, którzy nie chorowali wcześniej. Wprowadzenie powszechnego i obowiązkowego szczepienia w kilkunastu krajach spowodowało spadek zachorowań na ospę wietrzną. Dzięki nim dziecko jest chronione przed ciężkim przebiegiem choroby.

Słowa kluczowe

epidemiologia, ospa wietrzna, szczepienia ochronne

WPROWADZENIE

Ospa wietrzna to jedna z najbardziej zaraźliwych chorób zakaźnych, najczęściej o łagodnym początku, cechująca się wysypką plamkowo–grudkowo–pęcherzykowo–krostkową kończącą się wytworzeniem strupków [1].

Można na nią zachorować, będąc dorosłym, jednak najczęściej przytrafia się dzieciom w wieku od dwóch do ośmiu lat. Główna fala zakażeń przypada na okres między styczniem a majem. Zimą początek ospy łatwo pomylić ze zwykłą infekcją, bo zanim pojawią się wykwitły na skórze, zakażony kicha i kaszle [2].

Wirus ospy wietrznej jest wysoce zaraźliwy – w 90% przypadków kontaktu z osobą chorą dochodzi do przeniesienia zakażenia [3].

Większość dzieci przechodzi tę chorobę bez komplikacji. Jednak u około pięciu procent ospa ma ciężki przebieg i powoduje poważne powikłania. Z jej powodu co rok do szpitali w Polsce trafia blisko tysiąc osób. Najczęstszym powikłaniem jest bakteryjne zakażenie wykwitów. Jego skutkiem mogą być ropnie skóry, nacieki zapalne, ropne zapalenie węzłów chłonnych, a nawet sepsa. Niebezpieczne są powikłania obejmujące ośrodkowy układ nerwowy, takie jak zapalenie opon mózgowo – rdzeniowych, zapalenie mózgu czy mózdzku. U dzieci może też dojść do odwodnienia, zapalenia płuc, zapalenia stawów, zapalenia mięśnia sercowego czy zapalenia rogówki [2].

Adres do korespondencji: Weronika Oleszczak-Momot, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zamościu.
e-mail: weronika1102@op.pl

Nadesłano: 17 grudnia 2012 roku; Zaakceptowano do druku: 28 lutego 2014 roku.

CEL PRACY

Celem pracy była ocena sytuacji epidemiologicznej ospy wietrznej w mieście Zamość i powiecie zamojskim latach 2010–2011.

MATERIAŁ I METODY

Analizę sytuacji epidemiologicznej ospy wietrznej w mieście Zamość i powiecie zamojskim w latach 2010–2011 przeprowadzono na podstawie danych zbiorczych o zachorowaniach na choroby zakaźne dostępnych w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Zamościu. Dane zbiorcze obejmują: rejestr zgłoszeń zachorowań na choroby zakaźne, formularze zgłoszeń zachorowań na choroby zakaźne oraz bieżącą analizę epidemiologiczną.

WYNIKI BADAŃ

W roku 2010 ogółem zarejestrowano 963 przypadki zachorowań. Zapadalność w mieście i powiecie zamojskim wyniosła 551,01 na 100 000, w skali kraju zapadalność na ospę wietrzną wyniosła 480,49. W mieście Zamość były 463 przypadki zachorowań, a w powiecie zamojskim 500. W I półroczu ogółem zarejestrowano 517 zachorowań, natomiast w II półroczu 446. Najwięcej zachorowań przypadło na II kwartał – 395 i IV kwartał – 380. Największy wzrost zachorowań odnotowano w miesiącu grudniu (199 przypadków).

Hospitalizacji podlegało 8 osób (4 osoby z powiatu zamojskiego i 4 osoby z miasta Zamość).

W Zamościu w I półroczu było 318 zachorowań, natomiast w drugim 145. Najwięcej zachorowań przypadło na II kwartał – 223 i na IV kwartał – 108.

W powiecie zamojskim w I półroczu odnotowano 199 przypadków zachorowań, natomiast w II półroczu 301. Najwięcej zachorowań przypadło na II kwartał – 172 oraz IV kwartał – 272.

Najwięcej zachorowań w 2010 r. odnotowano w przedziale wiekowym od 5 do 9 roku życia, były to 484 przypadki. Kolejne zachorowania miały miejsce w następujących grupach wiekowych: od 0 do 1 roku życia – 18 osób, od 1 do 4 roku życia – 256 zachorowań, od 10 do 14 roku życia – 140 przypadków, od 15 do 19 roku życia – 20 osób, od 20 do 24 roku życia – 10 osób, od 25 do 29 roku życia – 7 przypadków oraz od 30 roku życia i powyżej – 28 przypadków.

Zachorowalność wśród kobiet była niższa (472 przypadki) niż wśród mężczyzn (491 zachorowań). Nikt nie był poddany szczepieniom ochronnym.

W roku 2011 ogółem zarejestrowano 1075 przypadków zachorowań. Zapadalność w mieście i powiecie zamojskim wyniosła 613,81 na 100 000, w skali kraju zapadalność na ospę wietrzną wynosiła 448,7. W mieście Zamość było 451 zachorowań, a w powiecie zamojskim 624. W I półroczu ogółem zarejestrowano 850 przypadków zachorowań, natomiast w II półroczu 225. Najwięcej zachorowań przypadło na I kwartał (478 zachorowań) i na II kwartał (372 zachorowania). Największy wzrost zachorowań odnotowano w miesiącu styczniu (185 przypadków).

Hospitalizacji podlegały 4 osoby (2 osoby z powiatu zamojskiego i 2 osoby z miasta Zamość).

W mieście Zamość w I półroczu odnotowano 375 zachorowań, natomiast w II półroczu 76. Najwięcej zachorowań przypadło na I kwartał – 190 przypadków i na II kwartał – 185.

W powiecie zamojskim w I półroczu odnotowano 475 przypadków zachorowań, natomiast w II półroczu 149. Najwięcej zachorowań przypadło na I kwartał – 288 oraz na II kwartał – 187.

Najwięcej zachorowań w 2011 r. odnotowano w przedziale wiekowym od 5 do 9 roku życia, tj. 467 przypadków. Kolejne zachorowania odnotowano w następujących grupach wiekowych: od 0 do 1 roku życia – 24 osoby, od 1 do 4 roku życia – 324 osoby, od 10 do 14 roku życia – 175 przypadków, od 15 do 19 roku życia – 34 osoby, od 20 do 24 roku życia – 10 przypadków, od 25 do 29 roku życia – 12 przypadków, od 30 roku życia i powyżej – 29 osób.

Zachorowalność w 2011 roku wśród kobiet była niższa (522 przypadki) niż wśród mężczyzn (553 zachorowania).

DYSKUSJA

Zapadalność w mieście Zamość i powiecie zamojskim w roku 2011 wyniosła 613,81 na 100 000 i była wyższa o 11,63% niż w roku 2010. W roku 2011 zarejestrowano o 112 więcej przypadków zachorowań na ospę wietrzną niż w roku 2010.

Ospa wietrzna jest chorobą endemiczną. Zachorowania na tę chorobę występują przez cały rok, ale podobnie jak w przypadku innych chorób przenoszonych drogą powietrzną, np. odra i różyczka, zapadalność nasila się w okresie zimy i wiosny [1]. W mieście Zamość i powiecie zamojskim

zarówno w roku 2010, jak i 2011 najwięcej zachorowań odnotowano w I półroczu.

Ospa wietrzna postrzegana jest jako choroba o łagodnym przebiegu, jednak wbrew obiegowej opinii może prowadzić do poważnych powikłań. W ostatnich latach w Polsce odnotowuje się około 1000 hospitalizacji rocznie, wynikających z ciężkiego przebiegu i powikłań ospy wietrznej [4,5]. 89% spośród osób hospitalizowanych z powodu ospy wietrznej stanowią osoby wcześniej zdrowe, bez zaburzeń odporności [6]. W mieście Zamość i powiecie zamojskim w roku 2010 odnotowano 8 hospitalizacji, natomiast w roku 2011 były 4.

Ospa wietrzna należy do bardzo zaraźliwych chorób wieku dziecięcego, toteż najwięcej zachorowań odnotowuje się wśród dzieci przebywających w zbiorowościach typu szkoły czy przedszkola [7]. Najwięcej zachorowań w 2010 roku oraz 2011 roku odnotowano w przedziale wiekowym od 5 do 9 roku życia.

Zapadalność na ospę wietrzną była wyższa wśród mężczyzn niż kobiet [8]. Zapadalność w mieście Zamość i powiecie zamojskim była nieznacznie wyższa wśród mężczyzn niż kobiet zarówno w roku 2010, jak i 2011.

Z analizy epidemiologicznej z 2010 roku odnoszącej się do miasta Zamość i powiatu zamojskiego wynika, iż nikt z osób chorych nie był poddany szczepieniem ochronnym. Z dniem 1 października 2011 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 18 sierpnia 2011 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (Dz. U. z 2011 r., Nr 182, poz. 1086). W przedmiotowym rozporządzeniu uwzględnione zostały nowe wskazania do szczepienia przeciw pneumokokom oraz poszerzone zostały wskazania epidemiologiczne do szczepienia (ze względów środowiskowych) w zakresie ospy wietrznej u dzieci. Zgodnie z § 3 pkt 8 lit. c rozporządzenia, obowiązek poddania się szczepieniom ochronnym przeciw ospie wietrznej obejmuje dzieci do ukończenia 12 roku życia, inne niż wymienione w lit. a i b tego paragrafu, narażone na zakażenie ze względów środowiskowych w szczególności narażone na zakażenie ze względu na czasowe lub stałe przebywanie we wspólnych pomieszczeniach, co umożliwia przeniesienie wirusa i wybuch ogniska epidemicznego, w tym zwłaszcza w domach opieki długoterminowej, domach dziecka, żłobkach i innych instytucjach opiekuńczych. Pojęcie „innych instytucji opiekuńczych” nie zostało zdefiniowane ani na gruncie ww. rozporządzenia, ani na gruncie przepisów ustawy z dnia 5 grudnia 2008 roku o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz.U.234, poz. 1570 z późn. zm.) [8].

WNIOSKI

1. Zapadalność na ospę wietrzną w mieście Zamość i powiecie zamojskim zwiększyła się w roku 2011 w stosunku do roku 2010.
2. Wzrost liczby zachorowań nasilał się w okresie zimy i wiosny.
3. Najwięcej zachorowań na Zamojszczyźnie odnotowano w przedziale wiekowym od 5 do 9 roku życia.
4. Społeczeństwo miasta Zamość i powiatu zamojskiego nie korzysta z form profilaktyki, jakimi są szczepienia ochronne.

PIŚMIENNICTWO

1. Kowalczyk B. Medycyna rodzinna http://www.mediweb.pl/diseases/wyswietl_d.php?id=10 (dostęp: 13.12.2012)
2. Michalska K. Klinika Chorób Zakaźnych Wieku Dziecięcego Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego <http://www.milionkobiet.pl/dziecko%2Fospa-wietrzna-u-dzieci,282,1,a.html> (dostęp: 13.12.2012).
3. Whitley RJ. Varicella-Zoster Virus Infections. In: Harrison's Principles of Internal Medicine. Kasper DL, Fauci AS eds. 16th edition McGraw-Hill 2005.
4. Choroby zakaźne i zatrucia w Polsce. Biuletyny roczne. 1999–2010. NIZP-PZH http://www.pzh.gov.pl/oldpage/epimeld/index_p.html (dostęp: 14.12.2012).
5. Informacje o zachorowaniach na choroby zakaźne i zatruciach w Polsce w 2010 r. Zakład Epidemiologii PZH. Warszawa. grudzień 2010.
6. Galil K, Brown C, Lin F. i wsp. Hospitalizations for varicella in the United States. 1988 to 1999. *Pediatr Infect Dis J*. 2002; 21: 931–934.
7. Głuchowska M. Paradowska – Stankiewicz I. Ospa wietrzna w Polsce w 2010 roku. *Przeg. Epid.* 2012; 66: 205–209.
8. Czyrznikowska A. Stanowisko Głównego Inspektora Sanitarnego w sprawie szczepień przeciwko ospie wietrznej. <http://www.gis.gov.pl/dep/?lang=pl&dep=13&id=77> (dostęp: 13.12.2012 r.).

Chickenpox in Zamość and the Zamość Province in the years 2010–2011

Abstract

Chickenpox is caused by the Varicella – Zoster virus, and is one of the most common infectious diseases of childhood. In most cases, its course is benign. The main symptoms are: loss of appetite, headache, weakness, fever. Acne occurs gradually during the disease, in various stages of development, rapidly develops from pustules and spots a short persistent scarring. Infants and adults, especially people with weakened immune systems suffer from chickenpox much harder than most children. Severe varicella, as well as its serious complications, are rare. The aim of this study was to assess the epidemiological situation of chickenpox in the district of Zamość in 2010–2011. Analysis of the epidemiological situation was based on pooled data of cases of infectious diseases available in the District Sanitary – Epidemiological Station in Zamość. Incidence in Zamość and the Zamość district in 2011 was 613.81 per 100,000, an increase of 11.63% compared to 2010. Chickenpox is a highly contagious childhood diseases. It is characterized by seasonality, the incidence increases in winter and spring. Most cases are recorded among children aged 5–9 years of age. The most effective way to prevent the contraction of varicella is vaccination in children and adults who did not previously have the disease. The introduction of universal and compulsory vaccination in many countries caused a decrease in the incidence of chickenpox. With compulsory vaccination, the child is protected against the severe course of the disease.

Key words

epidemiology, chickenpox, vaccination